

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин

Серія: «Міжнародні економічні відносини»
Випуск 52

Наталія Горін

МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА

Електронні навчально-методичні рекомендації до вивчення курсу

для здобувачів освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Львів
ЛНУ ім. Івана Франка
2023

УДК 339.56(075.8)

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка. Протокол № 8 від 9 лютого 2023 р.

До видання рекомендувала Вчена Рада факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка. Протокол № 19 від 28 лютого 2023 р.

Рецензент – д.е.н., проф. Шамборовський Г.О.

Відповідальний за випуск – д.е.н., проф. Грабинський І.М.

Горін Н.В.

Міжнародна логістика: Електронні навч.-метод. рекомендації до вивчення курсу. Електронне навчальне видання. / Н.В. Горін. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. – 28 с. (Серія «Міжнародні економічні відносини»).

У електронних матеріалах лекцій розкриваються основні положення структури, стану, ключових тенденцій, особливостей розвитку та механізму реалізації міжнародної логістики. Виділяються проблеми розвитку логістичних зв'язків на глобальних ринках, на які потрібно звернути увагу. Електронні матеріали лекцій містять тематичний план та огляд курсу “Міжнародна логістика”, загальні положення щодо системи поточного та підсумкового контролю знань, список рекомендованої основної та додаткової літератури.

Для працівників навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів, фахівців з міжнародних економічних відносин.

Адреса кафедри міжнародних економічних відносин: вул. Університетська, 1, кімн. 256, Львів 79000; *тел.:* +380(32)296-47-81; *e-mail:* ier.dep.intrel@lnu.edu.ua.

Офіційна сторінка: <https://intrel.lnu.edu.ua/department/mizhnarodnyh-ekonomichnyh-vidnosyn>

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Тематичний план навчального курсу “Міжнародна логістика”.....	5
2. Теми семінарських занять	7
3. Загальні положення щодо вивчення курсу	8
4. Тематичний огляд навчального курсу “Міжнародна логістика	10
5. Загальні положення щодо системи оцінювання поточного та підсумкового рівня знань.....	24
6. Список рекомендованої літератури.....	27

ВСТУП

Вихід України на міжнародні ринки, використання конкурентних переваг, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг передбачає ефективне застосування міжнародної логістики суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

У процесі вивчення дисципліни розглядаються значення, мета і завдання міжнародної логістики, відмінності функціонування логістичних систем на міжнародному, національному, глобальному та регіональному рівнях. Вивчаються особливості світового ринку логістичних послуг. Особлива увага приділяється бар'єрам на шляху міжнародної логістики та проблемам міжнародної логістики, з якими стикаються як вітчизняні, так й іноземні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності..

Потрібно відмітити, що питання теорії і практики міжнародної логістики висвітлювалися як вітчизняними, так і зарубіжними вченими у низці підручників, навчальних посібників, монографій, а також у багатьох наукових статтях та дослідженнях (див. список рекомендованої літератури). У пропорованих електронних навчально-методичних матеріалах здійснено тематичний огляд навчального курсу “Міжнародна логістика”, у якому подано короткі виклади основних положень до вивчення дисципліни з методичними порадами до аналізу проблем, які розглядаються у тій чи іншій темі навчального курсу.

Обізнаність із програмою навчального курсу “Міжнародна логістика” дозволить студентам ще до вивчення конкретних тем курсу сформулювати уявлення про тематику та план лекцій, зробити короткі записи та виписки з наукових статей, підручників, посібників, монографій, у яких міститься інформація, що відноситься до тієї чи іншої теми курсу і яка може стати у нагоді для виступу на семінарі, виконання практичного завдання, написання есе, підготовки до іспиту.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ “МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА”

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі:		
		лекції і	семінарські заняття	самостійні на робота
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи стратегічного менеджменту				
Тема 1. Теоретичні основи міжнародної логістики Лекція 1. Міжнародна логістика: поняття, сутність міжнародної логістики Лекція 2. Еволюція та тенденції міжнародної логістики	16	4	2	10
Тема 2. Глобалізація процесів логістики	14	2	2	10
Тема 3. Світові тенденції розвитку логістики	15	2	2	11
Тема 4. Світовий ринок логістичних послуг Лекція 1. Організація світового ринку логістичних послуг. Лекція 2. ТНК на світовому ринку логістичних послуг	17	4	2	11
Тема 5. Роль логістики в міжнародному постачанні та розподілі.	17	4	2	11

Лекція 1. Заготівельна логістика.				
Лекція 2. Виробничі логістичні системи				
Разом – змістовий модуль 1	54	16	10	28
Змістовий модуль 2. Практичні підходи до реалізації стратегічного менеджменту.				
Тема 6. Збутова логістика. Лекція 1. Збутові логістичні канали і ланцюги. Лекція 2. Транспортне забезпечення та логістичний сервіс	17	4	2	11
Тема 7. Світові логістичні концепції	15	2	2	11
Тема 8. Роль логістики в організації міжнародних перевезень	14	2	2	10
Тема 9. Логістика міжнародного посередництва	14	2	2	10
Тема 10. Інформація в міжнародній логістиці	13	2	1	10
Тема 11. Україна на світовому ринку логістичних послуг.	13	2	1	10
Разом – змістовий модуль 2	54	14	10	30
Усього годин	165	30	20	115

2. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Тема 1.	Сутність, роль і особливості міжнародної логістики	2
Тема 2.	Глобалізація процесів логістики	2
Тема 3.	Світові тенденції розвитку логістики	2
Тема 4.	Світовий ринок логістичних послуг	2
Тема 5.	Роль логістики в міжнародному постачанні та розподілі.	2
Тема 6.	Збутова логістика.	2
Тема 7.	Світові логістичні концепції	2
Тема 8.	Роль логістики в організації міжнародних перевезень	2
Тема 9.	Логістика міжнародного посередництва	2
Тема 10.	Роль інформації в міжнародній логістиці. Україна на світовому ринку логістичних послуг	2

3. Загальні положення щодо вивчення курсу

Навчальний курс «Міжнародна логістика» є складовою частиною дисциплін вільного вибору студента освітньо-наукової програми підготовки бакалавра. Читається для бакалаврів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» на четвертому році навчання.

Мета навчального курсу: формування знань стосовно теоретичних і практичних засад міжнародних логістичних систем, а також ролі і місця України на міжнародному логістичному ринку.

Цілі навчального курсу: ознайомлення студентів з базовими принципами організації міжнародних логістичних операцій для покращення умов виходу вітчизняних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на світові ринки.

Завдання навчального курсу:

- а) опанування теоретичних основ організації міжнародних логістичних операцій;
- б) визначення та аналіз основних тенденцій розвитку міжнародної логістики;
- в) вивчення особливостей здійснення логістичних операцій в міжнародному постачанні та розподілі, виробництві, збуті;
- в) вивчення стратегії і тактики організації міжнародних логістичних перевезень;
- г) вивчення методів та інструментів учасників міжнародного логістичного посередництва;
- д) визначення досвіду організації «зеленої логістики» у країнах з ринковою економікою;
- е) вивчення особливостей залучення України у світовий ринок логістичних послуг.

Тривалість навчального курсу: 5,5 кредитів, 165 год.

Обсяг навчального курсу: 50 аудиторних годин, з них:

30 години лекцій

20 годин практичних занять

115 годин самостійної роботи

У результаті вивчення навчального курсу студент повинен **знати:**

а) концепційно-дефініційні основи та аспекти міжнародної логістики;

б) особливості логістики на міжнародному, глобальному та регіональному рівнях;

в) особливості логістичних стратегій транснаціональних корпорацій;

г) теоретичні основи організації зовнішньологістичних операцій в Україні.

вміти:

а) застосовувати набуті знання та навички до аналізу міжнародної логістичної діяльності в глобальному та регіональному вимірі;

б) координувати міжнародні матеріальні потоки

в) грамотно організовувати міжнародні логістичні операції, формувати логістичні канали та логістичні ланцюги, формувати логістичні системи;

г) визначити місце та завдання України у світовій та європейській транспортно-логістичній інтеграції;

д) організовувати ефективну роботу в структурах державного управління та органах виконавчої влади, на підприємствах, в організаціях, установах.

володіти:

а) методикою організації міжнародних логістичних операцій.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ОГЛЯД НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ “МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА”

Тема 1. Теоретичні основи міжнародної логістики

Тема 1 передбачає 4 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

Лекція 1. Міжнародна логістика: поняття, сутність міжнародної логістики.

План лекції 1.

1. Поняття міжнародної логістики
2. Структурно-функціональні зв'язки у логістичній системі
3. Основний метод міжнародної логістики
4. Основні категорії логістики

У процесі вивчення теоретичних основ міжнародної логістики потрібно з'ясувати суть та саме поняття міжнародної логістики. Загалом міжнародна логістика – це напрям, де тісно сплітаються і використовуються класичні логістичні і міжнародні торговельні підходи.

Міжнародна логістика – це особлива галузь теоретичних та практичних знань, ділових навичок, дій професійних спеціалістів, орієнтованих на організацію, технологію та техніку ініціювання, управління та контролю взаємопов'язаних потоків, обслуговуючих міжнародний обмін матеріальними цінностями, інтелектуальними продуктами, інноваціями та послугами у часі та просторі.

Міжнародна логістика є функціональною сферою логістики, спрямованою на оптимізацію товаропотоків, які виходять за межі національних економічних систем.

Головна мета логістики - це доставка потрібного вантажу потрібної якості в потрібній кількості в потрібний час в потрібне місце із найменшими витратами.

Логістичні витрати складають до 25% витрат на операції міжнародного бізнесу і продовжують зростати. Міжнародні фірми скоротили свої витрати, де могли, - у виробничій і

фінансовій сфері, зв'язку, і нині скорочення логістичних витрат є головним джерелом їхньої конкурентної переваги

Завданнями міжнародної логістики, які повинен знати і вміти виконувати фахівець з міжнародної логістики є:

- оптимізація руху матеріальних, фінансових та інформаційних потоків, що виходять за межі національних економічних систем;

- забезпечення ефективного формування і функціонування міжнародних логістичних систем, асоціацій чи союзів;

- підвищення якості логістичного сервісу, в тому числі і транспортно-експедиційного обслуговування;

- підвищення конкурентоспроможності продукції національних виробників на міжнародному ринку за рахунок зниження логістичних витрат.

Лекція 2. Еволюція та тенденції міжнародної логістики

План лекції 2.

1. Етапи розвитку міжнародної логістики

2. Загальні тенденції в міжнародній логістиці

В еволюції міжнародної логістики можна виділити чотири етапи, характеристики яких наведені у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, а також студенти знайдуть їх в електронних лекційних матеріалах навчального курсу.

Особливості міжнародної логістики, які повинні знати студенти:

- значно більші обсяги замовлень;
- різноманіття міжнародних ринків;
- брак досвіду роботи окремих підприємств на міжнародних ринках;

- поява нових логістичних посередників (митні брокери, фрахтові агенти);

- утруднення прямих комунікацій між підприємствами та споживачами продукції;

- незвичні умови роботи підприємств;

– збільшення функціонального циклу, спричинене більш повільним зв'язком, особливостями фінансування, особливими вимогами до упаковки, тривалими строками транспортування та виконання митних процедур;

– багатомовне супроводження товарів і документів, врахування відмінностей у вимогах до експлуатаційних характеристик товарів, більших запасів;

– складність та різноманіття міжнародної транспортної документації;

– зростання ролі союзів вантажоперевізників та постачальників логістичних послуг;

– складність організації інформаційного обміну.

Тема 2. Глобалізація процесів логістики

Тема 2 передбачає 2 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

План лекції.

1. Сутність та етапи глобалізації господарської діяльності підприємств

2. Сутність і завдання глобальної логістики

3. Роль глобалізації та регіоналізації у формуванні макрологістичних систем

Під час вивчення теми 2 необхідно розуміти, що глобальні процеси в економіці і формування ринків глобальних компаній вимагають глобалізації логістики. Ці процеси йдуть одночасно, доповнюючи один одного. Глобальна логістика відображає таку тенденцію у світовій економіці, яка характеризується рухом підприємницької діяльності від її спеціалізації в окремих країнах і регіонах до мультиорганізованого світового ринкового господарства.

Головні взаємопов'язані фактори глобалізації: економічний ріст, опора на логістичний ланцюг, регіоналізація ринку, технологічний прогрес і дерегулювання економіки. Для ефективної організації логістичних систем необхідно визначити і зрозуміти основні бар'єри на шляху глобальної логістики, серед яких політичні, економічні, соціальні, культурні тощо. Найбільш

істотні протидіючі сили: а) особливості ринків і конкуренції; б) фінансові бар'єри; в) канали розподілу.

Завдання глобального логістичного менеджменту широко розкриті у підручнику «Логістика» [8], серед яких виділяється дотримання балансу між витратами, яких вимагає подолання цих перешкод, і потенційними вигодами від міжнародної торгівлі. Тільки такий баланс дозволяє одержати реальний вигравш від успішної міжнародної діяльності.

Тенденція макрологістичної глобалізації відображає, з одного боку, глобалізацію ринків збуту готової продукції, виробництва, постачання матеріальних ресурсів, робочої сили, капіталу, що характерні для великих транснаціональних корпорацій, з другого боку – створення і розвиток глобальних міждержавних, транспортно-логістичних, телекомунікаційних та інших макрологістичних систем.

Глобальна логістика – стратегія і тактика створення зазвичай сталих макрологістичних систем, що зв'язують бізнес-структури різних регіонів і країн світу на основі поділу праці, партнерства та кооперування у формі угод, договорів, загальних планів, які підтримуються на міждержавному рівні.

Завдання глобальної логістики:

1) оптимізація функціонального циклу глобальної логістики (скорочення його тривалості за рахунок прискорення міжнародних перевезень, зменшення кількості посередницьких структур);

2) розвиток логістичної інфраструктури в зовнішньоекономічному просторі;

3) розвиток інформаційного забезпечення глобальних логістичних процесів;

4) створення глобальних логістичних виробничих маркетингових союзів.

Глобальна логістика підкоряється тим законам, що і внутрішньонаціональна, але має особливості, які подібні до особливостей міжнародної логістики, але ще більше посилюються:

– функціональний цикл глобальної логістики більш тривалий;

- логістичні операції на світовому ринку складніші;
- підвищуються вимоги до інформаційних систем, оскільки зростає потреба у протяжності каналів зв'язку, використанні різних мов і підтримці гнучкості логістичних процесів;
- створення і розвиток глобальних виробничих, логістичних і маркетингових союзів.

Тема 3. Світові тенденції розвитку логістики

Тема 3 передбачає 2 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

План лекції.

1. Загальні тенденції розвитку міжнародної логістики
2. Основні чинники розвитку сучасної логістики
3. Аутсорсинг

У навчально-методичних матеріалах коротко окреслимо сучасні тенденції розвитку міжнародної логістики, які докладніше розглядатимуться під час вивчення теми 3:

- зміна системи виробництва: від виробництва для складу (Make-to-Stock) до виробництва за замовленням (Make-to-Order).
- зміна дистрибуції товарів;
- злиття і консолідація торгівлі і постачальників;
- кількісні тенденції, а саме: зниження кількості постачальників при постачанні, при збуті – скорочення термінів постачання;
- вплив електронного бізнесу на логістику;
- зміна ролі логістики та рівнів логістичних провайдерів на міжнародному ринку.

Студенти повинні розуміти, які основні чинники впливають на розвиток сучасної міжнародної логістики. Аналіз літератури дозволяє їх узагальнити до 7 великих груп:

- 1) розвиток міжнародної конкуренції внаслідок переходу від ринку продавця до ринку покупця;
- 2) енергетичні та ресурсні кризи;
- 3) ускладнення системи ринкових відносин та підвищення вимог до якості процесів розподілу продукції;
- 4) четверта промислова революція;

- 5) діджиталізація управління логістичними процесами та розвиток засобів передачі даних;
- 6) розробка теорії систем та теорії компромісів;
- 7) уніфікація та стандартизація регулятивних правил і норм та техніко-економічних стандартів на міжнародному ринку.

Вагомою тенденцією, яку варто розглянути окремим питанням цієї теми є аутсорсинг логістичних процесів, або так звана контрактна логістика (англ. Contract logistics) – це використання спеціалізованих логістичних компаній у галузі розподілу (перевізників, складів, інших третіх сторін) для здійснення всіх чи деяких функцій з розподілу продукту компанії, а також транспортування, зберігання, контролю за запасами, обслуговування клієнтів і побудови систем логістичної інформації.

Тема 4. Світовий ринок логістичних послуг

Тема 4 передбачає 4 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

Лекція 1. Організація світового ринку логістичних послуг.

План лекції

1. Сучасні тенденції міжнародної логістики
2. Логістичні потоки
3. Логістична система

Міжнародна логістика перебуває у постійному розвитку. У процесі розуміння сучасних тенденцій міжнародної логістики, які частково розбираються у попередніх темах навчального курсу, потрібно опиратися на основне правило логістики – так зване правило 7R, або ж його більш сучасний варіант - правило 8R, яке включає в себе головні напрямки розроблення ефективних логістичних операцій:

- 1R (right product) - потрібний товар;
- 2R (right quality) - потрібної якості;
- 3R (right quantity) – у потрібній кількості;
- 4R (right time) - в потрібний час;
- 5R (right place) - в потрібному місці;

6R (right consumer) - потрібному споживачу;

7R (right cost) – потрібна вартість.

Правило 8R (right service) - +потрібний рівень сервісу.

Другому питанні теми розглядаються логістичні потоки як ключові елементи міжнародної логістики. Необхідно розрізнати види логістичних потоків (матеріальний як ключовий потік та інші види – інформаційний, фінансовий, сервісний, людський – як супутні., знати їх особливості та схеми взаємодії). У процесі навчання студенти оволодівають вміннями формувати параметри потоку, до яких належать пункти початку і кінця руху потоку, траєкторія та довжина, швидкість, час та інтенсивність руху, проміжні пункти тощо. Логістичні потоки характеризуються організаційною, технологічною, економічною та інформаційною єдністю, що забезпечується відповідною інформаційною системою.

Управління матеріальними (а також іншими видами) потоками вирішується побудовою логістичної системи, яка дозволяє оперативно вирішувати завдання, що постають перед фахівцями на всіх його етапах.

Лекція 2. ТНК на світовому ринку логістичних послуг

План лекції 2.

1. ТНК як суб'єкти міжнародної логістики на світовому ринку логістичних послуг
2. Особливості формування логістичних систем ТНК
3. Діяльність логістичних провайдерів 4-го і 5-го рівнів у рамках ТНК

У пропонованій темі необхідно звернути увагу на особливості діяльності ТНК на світовому ринку міжнародних логістичних послуг. До суб'єктів міжнародної логістики відносять: транснаціональні корпорації та різноманітні форми союзів ТНК – транснаціональні стратегічні альянси; промислово-фінансові групи; вільні економічні зони.

ТНК формують свої власні логістичні системи та виконують роль логістичних провайдерів найвищих рівнів.

Варто звернути увагу на основні моделі управління логістичними операціями, напрацьовані в глобальному масштабі:

1) продаж готової продукції здійснюється по всьому світу, але забезпечення матеріально-технічного постачання та виробництва в одному центрі (в основному у своїй країні);

2) організація виробництва в одному центрі (найчастіше у своїй країні), але постачання сировини, напівфабрикатів та комплектуючих здійснюється з багатьох країн;

3) організація основного виробництва в одному центрі (найчастіше в своїй країні) з подальшим комплектуванням та передпродажним обслуговуванням в інших країнах або регіонах;

4) ресстрація та робота в якості національної компанії із закупівлею значної частки основних матеріалів на місцевих ринках;

5) створення мережі незалежних компаній, які постачаються з місцевих ринків та збувають на них готову продукцію.

Розуміння функціонування цих моделей та застосування ТНК глобальних підходів до реалізації логістичних операції по всьому світу є одним із основних завдань вивчення навчального курсу.

Тема 5. Роль логістики в міжнародному постачанні та розподілі

Тема 5 передбачає 4 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

Лекція 1. Заготівельна логістика.

План лекції.

1. Логістичне управління міжнародним постачанням.

2. Різновиди та характеристика міжнародних каналів постачання та розподілу.

Логістичне управління міжнародним постачанням та розподілом передбачає застосування на практиці фахівцями з міжнародної логістики якісного набору методів та інструментів, які б забезпечували ефективні логістичні процеси. До завдань логістики, які постають перед фахівцями, у сфері міжнародного постачання та розподілу належать у першу чергу скорочення

логістичних витрат та оптимізація прибутку підприємства. Вивчення теми допоможе студентам використовувати у майбутньому ефективні підходи до вибору споживачів, оптимізації процесу доставки сировини, матеріалів; сприятиме подоланню бар'єрів, що виникають у міжнародному постачанні; оптимізації руху фінансових та інформаційних потоків, що супроводжують матеріальні потоки.

У результаті опрацювання лекційного матеріалу студенти володітимуть знаннями та навичками, як ефективно досягати цілей логістичного процесу, а саме: зменшення запасів на всьому шляху руху матеріального потоку; скорочення часу проходження товарів по логістичному ланцюгу; зменшення витрат на транспортування; зменшення затрат ручної праці і, відповідно, витрат на операції з вантажем.

Лекція 2. Виробничі логістичні системи

План лекції.

1. Види виробничих логістичних систем.
2. Логістичні системи MRP DRP
3. Lean Production
4. Концепція Just in Time
5. Виробнича концепція Kanban
6. Порівняльна характеристика Push і Pull систем організації виробництва

Заготівельні та виробничі системи є основою логістики на будь-якому підприємстві. Під час вивчення теми розглядається основні підходи до формування логістичних систем у виробництві, які напрацювала світова практика, зокрема провідні американські, японські та європейські підприємства. Студенти не лише вивчають теоретичні основи цих систем, а й отримують практичне завдання, під час якого на основі опрацьованого матеріалу намагаються самостійно розробити основи логістичної системи для одного з конкретних підприємств.

Тема 6. Збутова логістика.

Тема 6 передбачає 4 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

Лекція 1. Збутові логістичні канали і ланцюги.

План лекції.

1. Сутність та завдання збутової логістики
2. Логістичні канали і ланцюги збуту
3. Оперативно-збутова робота

Збутова (розподільча) логістика полягає у забезпеченні фізичного просування (постачання; доставки) продукції до споживача. Після вивчення теми студенти повинні вміти користуватися фаховим інструментарієм для досягнення головної мети збутової логістики, а саме досягнення ефективного процесу фізичного розподілу товарів від виробника до споживача, орієнтуючись при цьому не лише на інтереси підприємства-виробника, а й на вимоги покупця-споживача. Оптимізація логістичних витрат тут стосується витрат у сфері транспортного забезпечення, складського господарства, витрат на упакування та маркування товару, витрат, пов'язаних з документацією на поставку товарів, відправленням товарів споживачам. Студенти повинні знати, як оперативно реагувати на позаштатні проблеми та вміти вирішувати питання, які виникають під час збуту товарів.

Лекція 2. Транспортне забезпечення та логістичний сервіс

План лекції.

1. Транспортне забезпечення логістики підприємства
2. Логістичний сервіс в управлінні збутом

Тема формує навички управління транспортним забезпеченням логістики підприємства, де фахівець повинен оперативно вміти визначити потребу у транспортних засобах, скласти найбільш ефективний маршрут доставки, розрахувати логістичні витрати на перевезення та визначити шляхи їх оптимізації.

Логістичний сервіс у збутовій роботі можна розділити на три великі групи, кожна з яких є важливою ланкою у злагодженій ефективній логістичній системі:

- роботи, пов'язані з передпродажною підготовкою товару;
- послуги, що надаються в процесі продажу товарів;
- сервісне обслуговування проданого товару.

Після вивчення теми студенти повинні вміти ефективно користуватися інструментарієм кожної з цих ланок.

Тема 7. Світові логістичні концепції

Тема 7 передбачає 2 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

План лекції.

1. Розвиток концепцій логістики
2. Суть, цілі та характеристика ключових світових логістичних концепцій

У процесі вивчення матеріалу визначаються основні етапи розвитку концепцій міжнародної логістики, підходи до їх визначення, основні критерії поділу.

Опрацювання змісту, цілей та характеристик ключових світових логістичних концепцій дозволить майбутнім фахівцям ефективно впроваджувати їх у компаніях, в яких вони працюватимуть у майбутньому.

Тема 8. Роль логістики в організації міжнародних перевезень

Тема 8 передбачає 2 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

План лекції.

1. Розрахунок транспортного забезпечення логістики підприємства
2. Умови постачання в організації міжнародних перевезень
3. Регулювання міжнародних перевезень

Основна ціль міжнародної логістики – це пошук шляхів досягнення максимального прибутку від використання ресурсів і зниження витрат, левову частку яких становлять саме витрати,

пов'язані з організацією міжнародних перевезень вантажів. Під час опрацювання теми студенти навчатися досягати головного завдання маршрутизації перевезень: при заданій множині пунктів виробництва, пунктів розміщення транспортних засобів, пунктів споживання вантажів, обсягів поставок і обмежених ресурсах транспортних засобів визначати маршрути, при реалізації яких будуть оптимально мінімізовані витрати та оптимально максимізований прибуток.

На відміну від звичайної логістики при цьому необхідно враховувати перетин митних кордонів, обов'язкову документацію, яка ведеться різними мовами, дорожні умови та регулятивні правила і норми в різних країнах. Регулювання міжнародних перевезень, яке намагається уніфікувати регулятивні норми та надавати консультативну допомогу, якраз і покликане «спростити життя» суб'єктам міжнародних економічних відносин, у тому числі й логістичним операторам.

Тема 9. Логістика міжнародного посередництва

Тема 9 передбачає 2 год лекцій та 2 год. семінарських занять.

План лекції.

1. Основи посередницької логістики.
2. Види міжнародних логістичних посередників.
3. Операції міжнародних логістичних посередників.

До міжнародних логістичних посередників відносяться міжнародні транспортно-експедиторські, експедиційні агенства, транспортні компанії, компанії з управління експортними операціями, зовнішньоторговельні компанії і представництва, дилери, митні брокери та агентські компанії, що діють на міжнародному ринку, міжнародні склади, компанії, які надають послуги з пакування та маркування товарів зовнішньоторговельної діяльності, морські порти тощо. Діяльність посередників на міжнародному логістичному ринку, як правило, підлягає сертифікації, яка доводить їхню високу професійність та дозволяє надавати високоякісні послуги на світовому логістичному ринку, однак, як і в інших галузях,

витрати на посередників здорожчують кінцеву вартість продукції. Тому підприємство повинно вирішити дилему, що буде для нього більш оптимальним: понести додаткові витрати і скористатися послугами міжнародних логістичних посередників-професіоналів чи заощадити на послугах останніх і усі логістичні операції розробляти самим, виходячи з власного досвіду і фахівців.

Тема 10. Інформація в міжнародній логістиці

Тема 10 передбачає 2 год лекцій та 1 год. семінарських занять.

План лекції.

1. Роль інформаційного забезпечення в ефективності логістичних процесів
2. Доступ до інформації
3. Проблеми інформаційного забезпечення міжнародної логістики

В умовах глобалізації розвиток міжнародних логістичних процесів неможливий без впровадження сучасних інформаційних систем, зокрема систем передачі даних та відстеження вантажів у режимі реального часу, систем електронного документообігу тощо. Вчасний доступ до найновішої та достовірної інформації захищає від додаткових фінансових витрат чи втрат, а також гарантує компанії лідерські позиції на ринку. Під час вивчення теми студенти отримують навички інформаційного забезпечення логістичних процесів, які згодом застосовуватимуть у своїй практичній діяльності.

Тема 11. Україна на світовому ринку логістичних послуг

Тема 11 передбачає 2 год лекцій та 1 год. семінарських занять.

План лекції.

1. Роль і значення міжнародної логістики для українських компаній.

2. Аналіз діяльності вітчизняних логістичних компаній на світовому ринку.
3. Вихід іноземних логістичних компаній на ринок України.
4. Проблеми виходу України на світовий ринок логістичних послуг.

Україна є відносно молодим суб'єктом міжнародного ринку логістичних послуг, який, однак, динамічно розвивається. Аналіз діяльності вітчизняних логістичних компаній на світовому ринку ,а також аналіз вихід іноземних логістичних компаній на ринок України дозволить майбутнім фахівцям бути обізнаними з поточною ситуацією, проблемами та перспективами розвитку логістичних послуг в Україні та надасть їм переваги у майбутній практичній професійній діяльності.

5. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО РІВНЯ ЗНАТЬ

Методами вивчення курсу “Міжнародна логістика” є:

- а) лекційні заняття;
- б) практичні заняття;
- в) самостійна робота вдома з навчальною літературою та методичними матеріалами;
- г) самостійна робота у бібліотеці з науковою літературою;
- д) самостійна робота з інформаційними ресурсами Інтернет та електронними базами даних.

Передбачаються такі **форми контролю знань** студентів:

- оперативний контроль попереднього матеріалу на лекціях;
- опитування за відповідним матеріалом під час семінарських занять;
- перевірка завдань для самостійної роботи;
- контрольна робота чи тестування;
- колоквіум;
- залік як підсумок вивчення навчального курсу “Міжнародна логістика”.

Уся організація навчального процесу повинна стимулювати студентів навчатися сумлінно і систематично.

Міжсесійний контроль. Поточний контроль знань студентів здійснюється шляхом експрес-опитувань на початку лекції чи семінарського заняття; заслуховування виступів та оцінки участі студентів у дискусіях на семінарах; проведення письмових контрольних робіт чи тестування з окремих тем курсу; ставлення додаткових запитань з тем, які не були підготовлені студентом до семінарського заняття або були ним пропущені. Після кожного навчального модуля передбачена **модульна контрольна робота**.

Умови зарахування навчального курсу. У кінці семестру студенти складають **залік** з навчального курсу “Міжнародна логістика”. Умовою зарахування навчального курсу є подолання поточного контролю знань, написання модульних контрольних

робіт на позитивну оцінку, а також виступ з доповіддю на одну із обраних студентом тем. При зарахуванні оцінюють:

а) рівень знань, виявлених у процесі вивчення дисципліни “Міжнародна логістика”;

б) оцінку за модульну контрольну роботу чи тестування;

в) активність на семінарських заняттях.

Курс зараховано, якщо протягом семестру студент дає правильні відповіді на поставлені запитання, уміє застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних задач, демонструє знання законодавчих актів, нормативних документів, що діють в Україні. Незначні помилки у відповідях студент у змозі виправити з допомогою викладача.

Курс не зараховується, якщо студент не брав участі у семінарських заняттях, не ліквідував свою заборгованість, не володіє програмним матеріалом навчального курсу.

Критерії оцінки знань такі:

Оцінки “*відмінно*” заслуговує студент, який у письмовій формі дає обґрунтовані, повні, теоретично правильні відповіді на поставлені запитання, демонструє знання законодавства України, володіння програмним матеріалом, вміє вирішувати та давати оцінку дискусійним і проблемним питанням; уміє застосовувати теоретичні знання у розв’язанні практичних задач, творчо й обґрунтовано вирішувати економічні проблеми й приймати управлінські рішення. При використанні тестових завдань студент повинен дати правильні відповіді на не менш ніж 80% поставлених перед ним питань.

Оцінки “*добре*” заслуговує студент, який у письмовій формі дає вірні відповіді на всі поставлені запитання, володіє знанням матеріалу на високому рівні, але ним допущені незначні помилки при формулюванні термінів і категорій. При використанні тестових завдань студент повинен дати правильні відповіді на не менш ніж 65% поставлених перед ним питань.

Оцінки “*задовільно*” заслуговує студент, який у письмовій формі в цілому дав неправильну відповідь на одне запитання або дав на всі запитання малообґрунтовані неповні відповіді з недостатнім обґрунтуванням практичних рішень. При

використанні тестових завдань студент повинен дати правильні відповіді на не менш ніж 50% поставлених перед ним питань.

Оцінку *“незадовільно”* отримує студент, який виявив вади у знанні основного навчального матеріалу, дав неточні відповіді на два і більше запитань, запропонованих у завданні. Не спромігся вірно вирішити практичні запитання, а також провести обґрунтування практичних рішень. При використанні тестових завдань студент дав правильні відповіді на менш ніж 50% поставлених перед ним питань.

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Наведена нижче навчальна, наукова та методична література є у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка, бібліотеці факультету міжнародних відносин, у Науковій бібліотеці НАН України ім. В.Стефаніка.

4.1. Основна та додаткова навчальна література

1. David P.A. International Logistics: The Management of International Trade Operations. 5th Edition. – Cicero Books, 2018. – 226 p.
2. Global Logistics: New Directions in Supply Chain Management / Edited by D. Waters, S. Rinsler. 7th Edition. – London: KoganPage, 2014. – 496 p.
3. Manners-Bell J. Introduction to Global Logistics: Delivering to the Goods / J. Manners-Bell. 2nd Edition. – London: KoganPage, 2017. – 370 p.
4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навч. посібн. / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова та ін.; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: Освіта України, 2012. – 272 с.
5. Крикавський Є. Логістичні системи: навч.посібник / Є.В. Крикавський, Н.В. Чернописька — 2-е вид. — Львів: Видавництво НУ Львівська політехніка, 2012. — 312 с.
6. Логістика: Навч. посіб. / О.В. Горбенко. — К. : Знання, 2014. — 315 с.
7. Негода А. В. Міжнародна логістика у схемах. Навч посібник. – К., 2019. – 203 с.
8. Новак В.О. Зовнішньоекономічна діяльність: Підручник / В.О.Новак, Т.Л.Мостенська, Г.С.Гуріна, О.В.Ільєнко. – К.: Кондор, 2012. – 552 с.
9. Олійник Я.Б. Міжнародна логістика: Навч. посібн. / Я.Б. Олійник, І.Г. Смирнов – К.: Обрії, 2011. – 540 с.
10. Тридід О.М. Логістика: Навч. посібн. / О.М. Тридід, Г.М. Азаренкова – К., 2008. – 566 с.

4.2. Інтернет-джерела

1. <<http://www.wto.org>> – офіційний сайт Світової організації торгівлі.
2. <<http://www.worldbank.org>> – офіційний сайт Світового банку.
3. <<http://europa.eu.int>> – офіційний сайт Європейського Союзу.
4. <<http://www.oecd.org>> – офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку.
5. <<http://www.rada.kiev.ua>> – офіційний сайт Верховної Ради України.
6. <<http://www.ukrstat.com.ua>> – офіційний сайт Державного комітету статистики України.
7. <<http://www.bank.gov.ua>> – офіційний сайт Національного банку України.
8. PLASKE Academy - освітня платформа для професійного розвитку у сфері міжнародного бізнесу, торгівлі та транспорту, митного оформлення, логістики та експедування вантажів. - <https://www.youtube.com/c/PLASKEAcademy/featured>
9. Новинний сайт з питань логістики - <https://logist.fm/>
10. Топ-10 найбільших логістичних компаній України: <https://mintrans.news/logistics/top-10-naybilshikh-logistichnikh-kompaniy-ukraini>
11. ТОП-10 логістичних компаній світу: <https://lading.ua/news/top-10-logistichnih-kompanij-svitu-persha-pyatirka/>; <https://lading.ua/news/top-10-logistichnih-kompanij-svitu-druga-pyatirka/>